

24. 1. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kachní test v judikatuře

Pokud něco vypadá jako kachna, plave jako kachna a kváká jako kachna, bude to asi kachna. Není pravda – jak zlí jazykové občas tvrdí – že právo je záměrně překomplikované. Někdy skutečně věci mohou být nakonec tak jednoduché, jak naznačuje přísloví, nebo také tzv. kachní test. Příležitostně tento test v odůvodnění použijí i soudy. Často právo ale komplikované je a jednoduchá řešení naráží a někdy přísloví je jen přísloví a ne „test“.

V čem je zakopaný pták?

Jedním z nejdřívějších (přes internet dohledatelných) příkladů použití kachního testu je rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 22. 1. 2014, čj. 52 Af 30/2013-105. Je také inspirací pro tento článek.

Otázka před soudem spočívala v tom, zda žalovaná, Odvolací finanční ředitelství, správně dodatečně vyměřila daň žalobci, který dle jejího názoru nesprávně zahrnoval své projekty pod pojem výzkumu a vývoje dle ustanovení § 34 odst. 4 zákona č. [586/1992](#) Sb., o daních z příjmů, v dřívějších zněních.

Do odůvodnění rozsudku soud napsal mj.: „Proto, aby mohl správce daně učinit tyto závěry, zjevně **nebylo nutno využít služeb znalce** či zaměstnat osoby se ‚vzděláním strojírenského zaměření‘ (...), neboť se jednalo o logický úsudek (induktivní úvahu), k němuž ‚strojírenského vzdělání‘ rozhodně nebylo třeba, postačoval zdravý rozum a běžná zkušenost a znalosti specializovaného pracovníka správce daně. (...) **Pokud totiž ze všech provedených důkazů** (které se žalobci nepodařilo zpochybnit – ostatně jednalo se o dokumenty předložené žalobcem) **plyne, že odvolatel vyráběl za předem dohodnuté ceny, v předem dohodnutých termínech a s využitím známé technologie formy či nástroje na základě požadavků zákazníka**, tj. hlavním cílem projektů se stala výroba funkční formy (nástroje) dle specifikace zákazníka (...), přičemž 100 % projektů řádně ukončil, **pak se dle přesvědčení tohoto soudu nejednalo o výzkum a vývoj** (činnost žalobce vykazovala znaky předvýrobní přípravy či inovace, zákazníci žalobce po žalobci nepožadovali provedení výzkumu a vývoje, nýbrž si objednávali výrobu formy či nástroje.), **i kdyby to tvrdil celý zástup inženýrů** (pozn. aut. žalobce ‚zástupy‘ inženýrů navrhoval k důkazu),“ a na závěr dodal: „Jak říkají obyvatelé Britských ostrovů, pokud něco vypadá jako kachna, plave jako kachna, kváká jako kachna, tak je to kachna.“

Nejvyšší správní soud by si však tento zástup inženýrů rád poslechl.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2015, čj. 10 Afs 24/2014-119, rozsudek Krajského soudu zrušil spolu s rozhodnutím Odvolacího finančního ředitelství, kterému věc mu vrátil k dalšímu řízení. Správní orgán (i soud) měli náležitě posoudit veškeré aspekty projektů a zabývat se technickými aspekty projektů žalobce prostřednictvím znaleckého zkoumání

Krajský soud při užití tzv. kachního testu učinil chybu, ke které test přímo navádí: redukoval komplikovanost posuzované otázky do takové míry, až se mohlo zdát, že k jejímu posouzení není třeba odborných znalostí^[1], věc tedy může posoudit sám.

Kachny zakázaly Uber v Brně

Nejznámější příklad tzv. kachního testu však pochází od Ústavního soudu.

Jedná se o nález sp.zn. III. ÚS 4072/17 ze dne 5. 11. 2018. Stěžovatelka, provozovatel taxislužby, podala návrh ke Krajskému soudu v Brně k vydání předběžného opatření, kterým by uložil vedlejšímu účastníkovi, nizozemské společnosti Uber B.V., zdržet se provozování a zprostředkování taxislužby na území statutárního města Brna.

Krajský soud návrhu vyhověl. Dospěl k závěru, že stěžovatelka prokázala potřebu zatímní úpravy poměrů, která měla plynout z toho, že by na její straně mohlo dojít ke vzniku škody velkého rozsahu a v rámci hospodářské soutěže by mohly být definitivně narušeny poměry na trhu taxislužby; vedlejší účastnice také (na rozdíl od stěžovatelky) nesplňuje podmínky pro poskytování taxislužby stanovené zákonem o silniční dopravě.

Proti rozhodnutí se odvolala vedlejší účastnice k Vrchnímu soudu k Olomouci, který jí dal za pravdu – usnesení krajského soudu změnil tak, že se stěžovatelčin návrh na nařízení předběžného opatření zamítá. Skutková tvrzení stěžovatelky byla podle něj v rozporu s navrhovaným petitem. V návrhu tvrdila a předloženými listinami osvědčovala, že vedlejší účastník, ať již jako provozovatel, nebo zprostředkovatel, nesplňuje podmínky pro provozování či zprostředkování taxislužby, což je ovšem v rozporu s navrhovaným petitem, v němž se domáhá zdržet se provozování či zprostředkování taxislužby. Petit je proto nevykonatelný. Podle vrchního soudu lze činnost vedlejší účastnice označit za jinou „službu v oblasti dopravy“.

Ústavní soud usnesení Vrchního soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Zpravodajské zdroje poté psaly na různé způsoby totéž: „*Když něco vypadá, plave a kváká jako kachna, bude to patrně kachna,*“ odůvodnil Ústavní soud zákaz udělený společnosti Uber přepravovat pasažéry v Brně.^[2] Je to chytlavé zhruba ze stejných důvodů, proč jste rozklikli tento článek. Co ovšem na tomto konkrétním závěru může být pro laickou veřejnost zajímavé, je, jak je samozřejmý.

Očima běžného člověka Uber jistě taxislužba je. Je pro něj možná podivuhodné, když na toto téma vedou diskuzi tři různé soudy. Nález Ústavního soudu se pak jeví jako „vítězství selského rozumu“^[3], jak se též ozvalo v některých názorech. To nasvědčuje, že jde o výjimku z jinak kafkovského nebo hellerovského fungování justice.

Docela zapadlo, že nevyhrál selský rozum, ale obyčejná právní argumentace. Nejdůležitější bod celého nálezu totiž zní ve své celosti takto: „***V daném případě šlo konkrétně o posouzení, zda činnost vykonávanou vedlejším účastníkem lze kvalifikovat jako taxislužbu podle § 2 odst. 9 zákona č. 111/1994 Sb., a tedy zda případně tato služba podléhá právní regulaci podle § 21 a násl. zákona č. 111/1994 Sb., nikoli o posouzení, zda lze za taxislužbu (jako činnost) považovat něco, co nesplňuje podmínky pro poskytování taxislužby stanovené zákonem o silniční dopravě. Obdobně by takovým pochybením bylo např. označení určité činnosti – jejímž výsledkem by byla objektivně ‚stavba‘ – za jinou stavební činnost, nikoliv však za ‚stavbu‘ podle předpisů veřejného stavebního práva, protože stavebník nezískal veškeré povolovací správní akty (např. územní rozhodnutí či stavební povolení) nebo nesplnil jinou svou veřejnoprávní povinnost (např. nepředložil příslušnou dokumentaci nebo nezaplatil správní poplatek), z čehož by bylo dovozeno, že výše uvedené zákonné povinnosti nemá.***“

Teprve tuto úvahu zakončil Ústavní soud s příkladem: „... *abdukce podle známého anglického rčení o něčem, co se projevuje jako kachna, tak jí také zpravidla bude. Vyvodil-li vrchní soud ze skutečnosti, že vedlejší účastník nesplňuje zákonem stanovené podmínky pro výkon taxislužby, že jeho činnost nemůže být považována za taxislužbu, je jeho úvaha očividně vadná, a tudíž nemohou obstát ani z ní vycházející závěry, že mezi skutkovými tvrzeními, jež jsou v*

návrhu na nařízení předběžného opatření obsažena, a jeho petitem existuje rozpor, a dále že předběžným opatřením by byla vedlejšímu účastníkovi uložena nesplnitelná povinnost (a příslušné rozhodnutí by tak nebylo možné vykonat).“

Kachní test tedy nebyl hlavním bodem úvahy Ústavního soudu, ale spíše jejím doplňkem.

Jde o důležité rozlišení, protože, jak ukázal první příklad, stojí-li test osamocen, jde o slabý argument, jenž v horších případech vede k nesprávným závěrům.

Uvedené článek vyzdvihuje proto, že soudy (včetně těch nejvyšších i ústavního) občas na zmiňovaný nálezn odkazují pouze pro tento test[4]. Ten však v sobě neskrývá žádné moudro, právní úvahu, ani řešení konkrétní otázky[5]. Přínosem nálezu bylo to, že na rozdíl od Vrchního soudu v Olomouci, **odmítl za rozhodující, co činnosti předchází**, neboť by to vedlo k nelogickým závěrům, **ale zaměřil se přímo na výsledek činnosti**.

V souhrnu

Článek nechce říct, aby byl tzv. kachní test opuštěn. Jde o ilustrativní připodobnění srozumitelné i nezastoupeným účastníkům v soudním řízení (často opomínané), které může lakonicky vysvětlit předcházející úvahu soudu.

Pouze je třeba pamatovat, že:

1. nejde o Ústavním soudem nově vytvořený nástroj,
2. nenahrazuje povinnost řádného provedení dokazování k povaze opeřence a
3. nenahrazuje potřebu přesvědčivé argumentace.

Mnoho úspěchů při budoucí ornitologii!



Mgr. Pavel Vevera,
advokátní koncipient

e-mail: mgrvevera@akbartos.cz

[1] Ust. § 127 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád,

ust. § 64 zákona č. [150/2002](#) Sb., správní řád soudní, a

ust. § 105 zákona č. [141/1961](#) Sb., trestní řád.

[2] Listopad očima práva: talár, ústava a projímadlo. Respekt [online]. Dostupné >>> [zde](#).

[3] Miloš Šenkýř: Rozhodnutí Ústavního soudu o Uberu a selský rozum. Český rozhlas [online]. Dostupné >>> [zde](#).

[4] Nález sp.zn. IV.ÚS 2824/21 ze dne 7. 12. 2022: „Ústavní soud již v nálezu ze dne 5. 11. 2018 sp. zn. IV. ÚS 4072/17 uvedl jako příklad abdukce známé rčení...“; rozsudek Nejvyššího správního soudu 1 As 335/2021 – 67 ze dne 01.04.2022: „V této souvislosti považuje Nejvyšší správní soud za vhodné odkázat i na nález Ústavního soudu ze dne 5. 11. 2018, sp. zn. III. ÚS 4072/17, v němž se zmiňuje, že lze uvést příklad abdukce podle známého anglického rčení...“; Krajský soud v Brně, č.j. 70 Co 9/2022-189, ze dne 06. 04. 2022: „Na popsanou situaci je možno při inspiraci judikaturou Ústavního soudu (nálezy ze dne 5. 11. 2018, sp. zn. III. ÚS 4072/17; ze dne 10. 11. 2020, sp. zn. III. ÚS 1889/20) vztáhnout příklad abdukce dle známého anglického rčení...“

[5] Pokud touto otázkou není: „Co to tamhle chodí, plave a kváká?“

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Systémová podjatost ve správním řízení aneb požadavek na překročení nadkritické míry rizika systémové podjatosti](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Pacht závodu a zákaz přenechání věci třetí osobě](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)